

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.
Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Deres ref.:
Vår ref.: 16/23842-36
Saksbehandler: Heidi Stien
Dato: 06.01.2017

Spesialistutdanning for leger. Kliniske læringsmål for del 1 og læringsmål i felles kompetansemoduler (FKM) del 1-3

Ny forskrift om spesialistutdanning og spesialistgodkjenning for leger og tannleger (Spesialistforskriften) ble fastsatt 8. desember 2016. Forskriften bestemmer at spesialistutdanningen gjennomføres i tre deler, og at første del gjennomføres med ett år i spesialisthelsetjenesten og et halvt år i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Turnustjenesten opphører som egen ordning. I tillegg bestemmer forskriften at spesialistutdanningen skal baseres på læringsmål og ikke tjenestetid som tidligere. Arbeidsgiver får ansvaret for å tilrettelegge for læringsaktiviteter og sørge for veiledning/supervisjon, vurdering og dokumentasjon.

Helsedirektoratet oversender med dette kliniske læringsmål for del 1 og læringsmål i utøvelsen av legerollen, dvs. felles kompetansemoduler (FKM), for del 1-3 i spesialistutdanningen. Disse vil følge som vedlegg til forskriften. I tillegg oversendes oversikt over læringsmålene med Helsedirektoratets utdypende forklaringer og anbefalte læringsaktiviteter og vurderingsformer.

Vi benytter anledningen til å takke alle som har bidratt i prosessen med å utarbeide læringsmål. Selv om resultatet selvfølgelig står for Helsedirektoratets regning, er produktet i stor grad et resultat av engasjement fra kompetente fagressurser og personer i relevante ansvarsposisjoner. Forskriftsfestede læringsmål for alle legespesialister på områder som for eksempel kommunikasjon, pasientsikkerhet og pasient- og brukermedvirkning, er et viktig bidrag til pasientens helsetjeneste.

1. Læringsmål

Læringsmålene for del 1 uttrykker det en lege i spesialisering (LIS) skal forstå, kunne og/eller være i stand til å utføre etter avsluttet første del av spesialistutdanningen. For FKM er det også inkludert læringsmål som skal oppnås i den videre spesialiseringen.

De vedlagte læringsmålene dekker til sammen det grunnleggende sett av kompetanser alle leger må ha for å bli spesialist. Dersom det i enkelte spesialiteter vil være behov for mer avansert kompetanse på FKMs områder, vil dette bli formulert i læringsmål for den enkelte

Helsedirektoratet

Avdeling spesialisering og etterutdanning

Heidi Stien, tlf.: +4724163327

Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo • Tlf.: 810 20 050

Faks: 24 16 30 01 • Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

spesialitet i del 2-3. Læringsmålene i del 2-3 for den enkelte spesialitet er p.t. ute på høring med høringsfrist 1. april 2017.

Helsedirektoratet setter ikke krav til hvilke avdelinger etc. leger i spesialisering i del 1 (LIS1) må ha vært innom for å oppnå læringsmålene utover rammene satt i spesialistforskriften. De kliniske læringsmålene for psykiatri skal imidlertid bare vurderes for de som har arbeid ved en psykiatrisk avdeling som en del av sitt del 1-løp. For de kliniske læringsmålene er det angitt hvilke mål som oppfylles og godkjennes i spesialisthelsetjenesten og hvilke som oppnås i kommunehelsetjenesten.

2. Anbefalte læringsaktiviteter

Læringsaktiviteter skal bidra til at læringsmålene nås. Den viktigste læringen skjer i vanlig klinisk praksis der LIS får trent og videreutviklet nødvendige kompetanser. For de kliniske fagene i del 1 vil klinisk praksis være eneste anbefalte læringsaktivitet for de fleste av læringsmålene. For å oppnå læringsmålene er det imidlertid nødvendig med noen organiserte aktiviteter i tillegg til daglig trening. Mange slike aktiviteter gjennomføres i dag, men må gjennomgå og justeres i innhold og omfang med tanke på tilpasning til ny ordning og nye læringsmål. Slike aktiviteter er for eksempel:

- supervisjon under klinisk praksis,
- tilpasset (intern)undervisning,
- deltakelse på eksisterende arenaer som «komplikasjonsmøter» eller lignende,
- individuell veiledning og gruppeveiledning,
- e-læring/digital læring,
- simuleringsøvelser/ferdighetstrening og
- kurs som introduksjonsdager til sykehuspraksis og kommunep praksis, kurs i offentlig helsearbeid og kurs i administrasjon og ledelse.

I tillegg til etablerte aktiviteter anbefaler Helsedirektoratet at det utvikles og gjennomføres

- kurs i pedagogikk og kommunikasjon, minimum 2 dager i løpet av tiden i spesialisthelsetjenesten (del 1)
- gruppeveiledning i sykehus (del 1 og del 2-3)
- flere digitale aktiviteter (del 1 og del 2-3)
- prosjektoppgave «Kunnskap og forbedring» (del 2-3) og
- veilederkurs (del 2-3).

Pedagogikk og kommunikasjon er kompetanser som anses å ha stor betydning i utøvelsen av legerollen og er inkludert i hele eller deler av læringsmål i temaene kunnskapshåndtering, kommunikasjon, pasient- og brukermedvirkning og pasient- og pårørendeopplæring. Kompetanse i veiledning inngår i læringsmål både i del 1 og del 2/3. Kurset i pedagogikk og kommunikasjon bør inneholde grunnleggende innføring i veiledning og supervisjon. I tillegg bør det utvikles og gjennomføres et oppfølgende veilederkurs i del 2/3.

Gruppeveiledning er en vel etablert aktivitet i kommunedelen av spesialistutdanningen. Vi anbefaler at gruppeveiledning innføres systematisk som læringsaktivitet også i sykehus. Mange læringsmål vil lettest kunne oppfylles gjennom refleksjon over praksis sammen med andre kollegaer og under ledelse av kompetent gruppeveileder.

Det vil være nødvendig med noen spesialtilpassede e-læringsmoduler for spesialistutdanningen. Helsedirektoratet vurderer å utvikle en e-læringsmodul i grunnleggende kompetanse i FKM for veiledere.

Prosjektoppgaven «Kunnskap og forbedring» er ment å dekke læringsmål under temaet kunnskapshåndtering og kvalitet og pasientsikkerhet for del 2-3. Aktiviteten innebærer å forberede et kvalitetsforbedringsprosjekt i egen klinisk praksis og, om mulig, delta i gjennomføringen av prosjektet. Prosjektet vil kunne pågå gjennom hele spesialiseringens løp del 2/3, dvs. minimum 5 år.

3. Anbefalte vurderingsformer

En av de viktigste endringene i ny spesialistutdanning, er overgang til større grad av kvalitative vurderinger av oppnådde læringsmål. Ansvaret for vurderinger blir lagt til arbeidsgiver. Dette vil kreve god vurderingskompetanse, gode metoder og et system for vurdering som fremmer læring.

Helsedirektoratet vedlegger i dette brevet noen anbefalinger til en minimumsløsning for vurdering av oppnådde læringsmål. Disse er:

- Veileders eller supervisors vurdering
- Bekreftet deltakelse/gjennomføring
- Kursprøver, tester, sjekklister etc.
- Evaluering fra LIS selv, pasient, veiledningsgruppe, mottakere av opplæring etc.

Helsedirektoratet vil i løpet av 2017 utarbeide en veileder i vurdering som kan danne grunnlaget for videre utvikling av vurderingskompetanse og vurderingsmetoder i årene som kommer.

4. Veiledning og supervisjon

I spesialistutdanningen for legene bruker Helsedirektoratet begrepet veiledning i betydningen regelmessige og planlagte samtaler mellom LIS og spesialist /mer erfaren lege hvor hensikten er å kunne reflektere over praksis og gi begrunnelser for handlinger og valg i jobben som lege. Veiledningen har en viktig funksjon som læringsarena der kandidaten kan reflektere over og drøfte spørsmål, erfaringer og egen læring i en kontekst som ikke er preget av den kliniske hverdagspraksis. Veiledningen kan skje 1:1, eller i gruppe med flere LIS der gruppeveileder legger til rette for læring.

Begrepet supervisjon brukes om de fortløpende tilbakemeldingene og rådene LIS får fra mer erfarne kollegaer daglig i det kliniske arbeidet. Supervisjon er som regel uregelmessig, tilfeldig og ikke-planlagt, men kan også være strukturert med tilbakemelding gjennom bruk av sjekklister eller med rom for refleksjon over handlingen og de valg man gjorde, i etterkant av handlingen.

Veileder vil spille en spesielt viktig rolle i ny spesialistutdanning. Veiledning vil i seg selv være en læringsaktivitet, samtidig som veileder skal vurdere kompetanseoppnåelse og bidra til progresjon i forløpet hos den enkelte LIS. Helsedirektoratet anbefaler at veiledning i sykehus gjennomføres minst en gang pr måned, gjerne i en kombinasjon av individuell veiledning og gruppeveiledning. Vi anbefaler at dagens nivå med ukentlig veiledning i kommunehelsetjenesten opprettholdes.

For full versjon av spesialistforskriften viser vi til Lovdata.no. For mer informasjon om ny spesialistutdanning for legene viser vi til Helsedirektoratet.no og lis-utdanning.info/. Det vil bli sendt ut et eget brev til kommunene med informasjon om nye læringsmål i spesialistutdanningen.

Vennlig hilsen

Karin Straume e.f.
divisjonsdirektør

Randi Moen Forfang
avdelingsdirektør

Vedlegg:

- Ny modell for spesialistutdanning for leger. LÆRINGSMÅL FOR DE DE KLINISKE FAGENE I DEL 1
- Ny modell for spesialistutdanning for leger. LÆRINGSMÅL FOR DE DE KLINISKE FAGENE I DEL 1. Læringsmål med utdypende tekst, læringsaktiviteter, vurderingsformer
- Spesialistutdanning for leger del 1-3. Læringsmål i Felles kompetansemoduler (FKM)
- Spesialistutdanning for leger del 1-3. Felles kompetansemoduler (FKM). Læringsmål med utdypende tekst, læringsaktiviteter, vurderingsformer.

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Kommunenes Sentralforbund (KS)		Postboks 1378 Vika	0114 OSLO
AKERSHUS UNIVERSITETSSYKEHUS HF		Sykehusveien 25	1478 LØRENSKOG
FINNMARKSSYKEHUSET HF		Sykehusveien 35	9600 HAMMERFEST
Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder		Postboks 788 Stoa	4809 ARENDAL
Fylkesmannen i Buskerud		Postboks 1604	3007 DRAMMEN
Fylkesmannen i Finnmark		Statens hus	9815 VADSØ
Fylkesmannen i Hedmark		Postboks 4034	2306 HAMAR
Fylkesmannen i Hordaland		Postboks 7310	5020 BERGEN
Fylkesmannen i Møre og Romsdal		Julsundvegen 9	6412 MOLDE
Fylkesmannen i Nordland		Moloveien 10	8002 BODØ
Fylkesmannen i Nord- Trøndelag		Postboks 2600	7734 STEINKJER
Fylkesmannen i Oppland		Postboks 987	2626 LILLEHAMMER
Fylkesmannen i Oslo og Akershus		Postboks 8111 Dep	0032 OSLO
Fylkesmannen i Rogaland		Postboks 59 Sentrum	4001 STAVANGER
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane		Njøsvegen 2	6863 LEIKANGER
FYLKESMANNEN I SØR- TRØNDELAG		Postboks 4710 Sluppen	7468 TRONDHEIM
Fylkesmannen i Telemark		Postboks 2603	3702 SKIEN
FYLKESMANNEN I TROMS		Postboks 6105	9291 TROMSØ
Fylkesmannen i Vestfold		Postboks 2076	3103 TØNSBERG
Fylkesmannen i Østfold		Postboks 325	1502 MOSS
HELSE BERGEN HF		Postboks 1400	5021 BERGEN
HELSE FONNA HF		Postboks 2170	5504 HAUGESUND
HELSE FØRDE HF		Postboks 1000	6807 FØRDE
HELSE MIDT-NORGE RHF		Postboks 464	7501 STJØRDAL
HELSE MØRE OG ROMSDAL HF		Postboks 1600	6026 ÅLESUND
Helse Nord RHF		Postboks 1445	8038 BODØ
HELSE NORD- TRØNDELAG HF		Postboks 333	7601 LEVANGER
HELSE STAVANGER HF		Postboks 8100	4068 STAVANGER
Helse Sør-Øst RHF		Postboks 404	2303 HAMAR
HELSE VEST RHF		Postboks 303	4066 STAVANGER
NORDLANDSSYKEHUSET HF		Postboks 1480	8092 BODØ

OSLO UNIVERSITETSSYKEHUS HF ST OLAVS HOSPITAL HF	Postboks 4956 Nydalén	0424 OSLO
SUNNAAS SYKEHUS HF	Postboks 3250 Sluppen Bjørnemyrveien 11	7006 TRONDHEIM 1450 NESODDTANGEN 3103 TØNSBERG
SYKEHUSET I VESTFOLD HF SYKEHUSET I ØSTFOLD HF SYKEHUSET INNLANDET HF SYKEHUSET TELEMARK HF SØRLANDET SYKEHUS HF	Postboks 2168 Postboks 300 Postboks 104	1714 GRÅLUM 2381 BRUMUNDDAL 3710 SKIEN
UNIVERSITETSSYKEHUSET NORD-NORGE HF VESTRE VIKEN HF	Postboks 416 Postboks 100 Postboks 800	4604 KRISTIANSAND S 9038 TROMSØ 3004 DRAMMEN